

MADENCİ FENERİ YOLUMUZU AYDINLATIYOR

Büyük Madenci Grevi ve Yürüyüşü'nün 20. yıldönümünde "Büyük Yürüyüşten Günümüze Türkiye Gerçeği" başlıklı panel gerçekleştirildi. Panelde konuşan Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Yönetim Kurulu Başkanı Cengiz Göltaş, özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamalarına karşı mücadele çağrısında bulundu.

Büyük Madenci Grevi ve Yürüyüşü'nün 20. yılı nedeniyle 4 Ocak 2011 tarihinde Genel Maden İşçileri Sendikası, Şemsi Denizer Salonu'nda "Büyük Yürüyüşten Günümüze Türkiye Gerçeği" konulu bir panel düzenledi. Genel Maden İşçileri Sendikası Başkanı Ramis Muslu açılış konuşmasında, taş kömürüne ilk kazmanın vurulması ile birlikte maden işçilerinin 160 yıllık mücadelesinin başladığını belirterek, işçilerin mücadelesinin demokrasi mücadelesiyle harmanlandığını kaydetti. Bu mücadelenin en simgesel tarihinin 4 Ocak 1991 olduğunu kaydeden Muslu, şöyle konuştu:

"4 Ocak tarihi maden ocaklarımızı, demir çelik sektörümüzü, enerji sektörümüzü ve ülkemiz sanayisini, üretim kültürünü hedef alanlara

ekmek - barış - özgürlük

Büyük Ankara Yürüyüşü'nün 20. yılı

Maden İşçileri, Zonguldak ve Bölge halkının omuz omuza vererek gerçekleştirdiği şanlı eylemin üzerinden 20 yıl geçti. Birileri "Girdiğiniz karanlık ve uzun bir tüneldir. Bunun çıkışı yoktur" diyordu. Oysa karanlık ve uzun tünellere alışık olan maden işçileri, tünelden çıktıklarında kayıtsız kalınmayacak bir güç olduklarını gösterdiler.

Genel Başkan Ramis Muslu'nun Açılış Konuşması
Belgesel Film Gösterimi

Panel: **BÜYÜK YÜRÜYÜŞ'TEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE GERÇEĞİ**

Yöneten : Yrd. Doç. Dr. Erdoğan KAYMAKÇI

Konuşmacılar: Yıldırım KOÇ, Yrd. Doç. Dr. Mustafa YÜCE, Mehmet TORUN, Cengiz GÖLTAŞ

Tarih: 4 Ocak 2011 Salı - Saat: 13:30

**GENEL MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI
ŞEMSI DENİZER SALONU'NDA BULUŞALIM!**

karşı, maden işçilerinin, Zonguldak ve bölge halkının verdiği büyük mücadeleye günüdür. 30 Kasım 1990 tarihinde başlayan grevle 35 gün Zonguldak caddelerinde 'Yanlış yapıyorsunuz' diye haykıran ve siyasi iktidarı uyaran maden işçisi ve Zonguldak halkı bu uyarıları dikkate alınmayınca 'Artık yeter' demiş ve Ankara yoluna çıkmıştır. 4 Ocak 1991, haykırışları duymayanlara karşı, yüz bini aşan insanla Ankara'ya yürüdüğümüz ve sesimizi dünyaya duyurduğumuz tarihtir."

Yeni Dünya Düzeni Sarsılıyor

Özellikle 1990 sonrası ülkemizde küreselleşme ve yeni dünya düzeni politikalarının uygulandığını kaydeden Muslu, küreselleşme söylemi ile birlikte vaat edilen ekonomik ve siyasal refahın aksine 2007 yılında küresel krizin patlak verdiğine dikkat çekti. Küresel krizin sadece ülkelerin ekonomilerinde değil, yeni dünya düzeni politikaları için de sarsıcı etki yaptığını vurgulayan Muslu, şu değerlendirmeyi yaptı:

"Üreten ve ürettiğini küresel ekonominin hedef ülkelerine pazarlayan ülkeler, yeni dünya düzeni adıyla oluşturdukları sistemi ayakta tutabilmek için halen mücadele etmekte, çeşitli önlemler almayı sürdürmektedir. Kendileri üreten ama hedef ülkeleri pazar haline getirerek

üretim ekonomisinden uzaklaştıran politikaları dayatan ülkeler, ekonomik krizin tüm dünyaya yayılmasına neden olmuşlardır. Küresel ekonominin ve yarattığı krizin, ülkemizin de aralarında bulunduğu hedef ülkeleri etkilemediğini söylemek mümkün değildir. Özellikle ülkemiz gibi hızla üretim ekonomisinden uzaklaştırılan, kamu kurum ve kuruluşları özelleştirilen, yabancılaştırılan ya da kapatılan ülkeler, bu tür küresel krizlerin gelecek yıllarda da etki alanında bulunacaktır."

İş Güvencesi Yok Ediliyor

Türkiye'de 1980 ve özellikle 1990 sonrası tüm uyarılara rağmen ısrarla yürütülen ekonomik politikaların bugün ekonomik bağımsızlığımızı ortadan kaldıracak düzeye ulaştığını kaydeden Muslu, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Kölelik düzeni anlamına gelen 4-C ve gittikçe yaygınlaşan taşeronlaşma uygulamalarıyla ülkemizde iş güvencesinden yoksun, ucuz ve örgütsüz işgücü yaratma çabaları gösterilmektedir. Bugün gündemde olan Torba Yasa'da kiralık işçilik, esnek çalışma gibi emek dünyasını yakından ilgilendiren düzenlemeler bulunmaktadır. Biz üretmek istiyoruz. Ülkemizin taş kömürü ihtiyacının 5 milyon tonluk bölümünü Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun (TTK) karşılamasını istiyoruz. Doğal zenginlikleri, tarihi birikimi ve deneyimli insanlarıyla Zonguldak'ın ve Türkiye'nin potansiyeline güvenilmesini istiyoruz."

Muslu'nun konuşmasının ardından Büyük Ankara Yürüyüşü'nü anlatan belgesel film gösterimi yapıldı. Film gösteriminden sonra ise "Büyük Yürüyüşten Günümüze Türkiye Gerçeği" başlıklı panel düzenlendi. Maden Mühendisleri Odası (Maden MO) Zonguldak Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Erdoğan Kaymakçı'nın yönettiği panele, Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Cengiz

Göltaş, Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Torun, Gazeteci-Yazar Yıldırım Koç ve Zonguldak Karaelmas Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Mustafa Yüce konuşmacı olarak katıldı.

Paneli yöneten Erdoğan Kaymakçı, sanayi devrimi ile birlikte işçi sınıfı mücadelesinin başladığını kaydederek, "Hak, adalet, emek kavramlarını yok sayan ya da tanımayan kapitalist sistemin amacı sürekli kar etmektir. Sürekli kar, sürekli sömürüdür" diye konuştu. Sömürünün hak kayıplarına neden olması dolayısıyla zaman zaman direnişlere yol açtığını ifade eden Kaymakçı, "4-8 Ocak Büyük Yürüyüşü, maden işçisinin ve madenle var olmuş bir kentin onurlu başkaldırısıdır. Talepleri için birleşmiş işçi sınıfının neler yapabileceğini göstermesi açısından da önemlidir" diye konuştu.

Madenci Feneri Yolumuzu Aydınlatıyor

EMO Yönetim Kurulu Cengiz Göltaş ise, konuşmasına Büyük Ankara Yürüyüşü'nün simgesi olan madenci fenerinin bugün de yolumuzu aydınlatmaya devam ettiğini vurgulayarak başladı. Aradan geçen 20 yılda yaşanan piyasalaştırma ve özelleştirme uygulamalarının işçi sınıfı ve onları temsil eden sendikaların önemli ölçüde güç kaybetmesine yol açtığını dikkat çekti. Göltaş, hizmetlerin ve malların bütünü ile özel ellere teslim edilmesinin, yalnızca bu alanda çalışanları değil, tüm emekçileri olumsuz olarak etkilediğini vurguladı.

Özelleştirme İstihdamı Yok Etti

Türk Telekom'un özelleştirme öncesinde 51 bin 737 kişiyi istihdam ettiğini hatırlatan Göltaş, Eylül 2010 tarihi itibarı ile istihdam sayısının 25 bin 700'e düştüğünü kaydetti. İstihdam kaybının 26 bin 37 kişiye ulaştığını belirten Göltaş, şöyle devam etti:

"Bu 26 bin 37 çalışana ortalama brüt 2 bin TL ücret ödendiği varsayılsa; Türk Telekom'un ürettiği hizmetle

sağlanan gelirin yılda yalnızca 624 milyon TL'lik bölümü, bu işçilere emekleri karşılığı veriliyor olacaktır. Ortalama 4 kişilik bir aile üzerinden hesaplandığında Türk Telekom'un ürettiği gelirin bölüşümü yoluyla 26 bin 37 çalışan, yaklaşık 104 bin kişiyi besleyecektir. Şimdi çalışan sayısını azaltarak alıcı şirket, bir avuç insandan oluşan sermayedarlarına daha fazla kar aktarımı yapmaktadır. Türk Telekom bir kamu tekelini, özel tekele dönüştürmüştür. Türk Telekom'un yeni yönetimi ilk icraat olarak, zam yapmıştır."

Özelleştirmeyi destekleyen alternatif telefon işletmecileri bile bugün Türk Telekom ile rekabet edemediklerinden yakındığını ve "fiili tekele son" kampanyaları düzenlediklerini hatırlatan Göltaş, "Kısaca bu örnekteki özelleştirme ve piyasalaştırma macerasının bedelini yalnızca çalışanlar değil, tüm ülke olarak ödemekteyiz. Bu alanda yaratılan piyasadan yalnızca bir avuç sermayedar mutlu kalmıştır" diye konuştu.

Özelleştirme Ekonomik Yıkım Getiriyor

TÜPRAŞ, PETKİM, POAŞ, SEKA, TEKEL, Türk Telekom, TEDAŞ gibi büyük özelleştirmelerin ortak özelliği-

nin birkaç yıllık karlarına karşılık gelen rakamlara özel sektöre devredilmeleri olduğunu ifade eden Göltaş, enerji sektöründe yaşanan gelişmeleri şöyle aktardı:

"AKP Hükümeti döneminde elektriğin önemli bir kısmı özel sektör tarafından üretilir olmuştur ve bu oran giderek büyümektedir. Kamunun yeni santral yatırımı yapmaması ve elektrik dağıtımının özel sektöre bırakılmak istenmesi neticesinde konutlarda elektrik fiyatlarına yüzde 72.3 zam yapılmıştır. Bir yandan elektrik DUY denilen karborsada fahiş fiyatlar ile satılarak, büyük gelirler elde edilirken, bir yandan da bu gelirin yaratılmasını sağlayan çalışanların aldığı pay giderek küçülmektedir.

Elektrik üretiminde yeni yatırımların özel sektöre bırakılmasının ardından mevcut kamunun kurduğu ve işlettiği santrallerin de özelleştirilmesi yapılmaya başlanmıştır. Böylece özel sektörün fahiş fiyatlarını dengelemek için kullanılan kamunun elindeki olanaklar da özelleştirmeler yoluyla alınmak istenmektedir.

Geçmiş dönemde elektrik üretim şirketlerinin yaptığı zam baskısı, bu kez elektrik dağıtım şirketleri tarafından yapılmaya başlanmıştır.

Özelleşen dağıtım şirketlerinin talepleri doğrultusunda bölgelerin kayıp-kaçak oranları Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından değiştirilerek, yükseltilmiştir.

Özel sektör, ihalelerde verilen fiyatları kısa sürede tahsil edecek yöntemlerin peşine düşmüştür. Tüm bu gelişmeler yaşanırken bu şirketlerde çalışanların durumu ise belirsiz bir hal almıştır. Elektrik dağıtım şirketlerinde çalışanlar TEKEL işçileri gibi 4-C kapsamına geçirilme tehlikesi ile karşı karşıyadırlar. Ancak mağduriyetin yalnızca buradaki işçilerle sınırlı olmadığı, tüm yurttaşları ilgilendirdiği de açıktır. Birer kamu hizmeti olarak yürütülen hizmetlerin özel sektöre devri, sanayinin temel girdisini bu hizmetlerin oluşturması nedeni ile genel ekonomi olumsuz olarak etkilenmektedir."

İthal Kömürün Saltanatı

Enerji alanının özel sektörün tercihlerine bırakılmasının yerli enerji kaynakları aleyhine sonuçlar doğurduğunu belirten Göltaş, panel izleyicileriyle şu bilgileri paylaştı:

"2000 yılında ithal kömüre dayalı kurulu güç kapasitesi 145 megavat (MW) iken 2010 yılına gelindiğin-

de 2 bin 681 MW'a yükselmiştir. İthal kömüre dayalı santrallerdeki kapasite 10 yıl içerisinde 18.5 kat artmıştır. Yerli taşkömürüne dayalı kapasiteye bakıldığında ise 2000 yılında 335 MW'ın 2010 yılına gelindiğinde hiç artmadığına, yerinde saydığına şahit oluyoruz."

Can Güvenliği de Tehdit Altında

Özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamalarının yalnızca istihdam ve ülke ekonomisini olumsuz etkilemediğini bunun yanı sıra iş güvenliği önlemlerinin "maliyet artışı" olarak görülmesi nedeniyle işçilerin can güvenliğinin de tehdit altında olduğunu kaydeden Göltaş, temel insan hakkı olan örgütlenme özgürlüğünün, işçilere iş güvencesinin yanında uzmanlaşma ve iş güvenliği olanağı da sağladığına dikkat çekti. Taşeron şirketlerin maliyetlerini aşağı çekmek ve proje başına düşen karlılık oranlarını artırmak için sık sık personel değiştirdiğini kaydeden Göltaş, madencilik alanında yaşanan iş güvenliği sorununu şöyle değerlendirdi:

"AKP Hükümeti, taşeronlaştırma uygulamasının yanında TTK tarafından yapılan taşkömürü üretimini rüdvans ihaleleri ile düzenli olarak özel sektöre kaydırmıştır. İlk AKP Hükümeti'nin kurulduğu 2002 yılında Türkiye'de 2 milyon 319 bin ton taşkömürü üretimi yapılırken, özel sektörün üretimdeki payı yalnızca yüzde 3.2 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran 2005 yılında yüzde 23.4'e fırlamış, ardından da 2006 yılında yüzde 34.3'e yükselmiştir. Özel sektörün payı 2007 yılında yüzde 32.7, 2008'de yüzde 39.6, 2009'da ise yüzde 34.7 olmuştur. Son açıklanan verilere göre 2007 yılında kömür madenciliği alanında iş kazası sayısı 6 bin 293 olup, bu sayı beklenen iş kazasına göre yüzde 1530 daha fazladır. 2008 yılında da bu alanda 5728 iş kazası gerçekleşmiş olup, beklenen iş kazasından yüzde 1396 daha fazla kaza yaşanmıştır. 2007 ve 2008 yıllarında yaşanan iş

kazaları, 2009 yılında da aynı hızını korumuş, 2010 yılında da devam etmektedir. Ülkemizde yaşanan maden kazalarının özelleştirme ve taşeronlaştırma uygulamalarının hız kazandığı son yıllarda artış göstermesi tesadüf değildir."

Birlikte Mücadele Vurgusu

Siyasi iktidarlar ve bu piyasalaştırma uygulamalarında en çok imzası bulunan AKP hükümetlerinin, bu uygulamaları direk mağdur olan kesimleri yalnızlaştırarak, yürütebildiğine dikkat çeken Göltaş, sözlerini şöyle tamamladı:

"Tekel işçilerine geniş kamuoyu desteği olmasına rağmen ne yazık ki işçi sınıfı ve sendikalar üretimden gelen güçlerini kullanarak verebilecekleri asli destek konusunda isteksiz davranmıştır. Geline aşamada Tekel işçilerinin 4-C mücadelesi sönümlenmiştir. Büyük Ankara Yürüyüşü'nün ardından en büyük işçi hareketi olarak nitelendirilebilecek, Tekel eylemi bugün bize yeniden bir yol haritası çizmektedir. Hak arama arayışında mutlak birlikteliği sağlamadığımız, herkesin 'elini taşın altında' bulundurmadan, başarıya ulaşma şansı yoktur. Bugün hep birlikte kaldırmak zorunda olduğumuz o 'taş' her zamankinden daha

ağırdır. İnsanca yaşam ve çalışma koşullarının sağlanmadığı ülkelerde ilerleme kaydedilmesi, demokrasinin oturtulması mümkün değildir."

Maden İşçisi Önderlik Ediyor

Yrd. Doç. Mustafa Yüce ise Genel Maden İşçileri Sendikası'nın 1946 yılında henüz sendikalar yasası olmadığı için faaliyetlerine dernek olarak başladığını hatırlatarak, "1963 yılında çalışanlara toplu sözleşme hakkı tanınmasının ardından ilk toplu sözleşmeyi hazırlayan da Genel Maden İşçileri Sendikası olmuştur. Bu hak tanınmadan toplu sözleşmeyle ilgili tüm hazırlıklarını yapmış tek sendikadır" diye konuştu.

1980 sonrası uygulanan liberal politikaların, maden işçilerinin çektiği sıkıntılara işsizliği, düşük ücret ve kötü çalışma koşullarının eklenmesine neden olduğunu belirten Yüce, "Maden işçilerinin yapısı sessizce oturup, beklemeye uygun değildir. Bu nedenle grev süresince işyerlerinden kent merkezine yürüyüşler gerçekleştirmişler ve tepkilerini ortaya koymuşlardır" diye konuştu.

Üçüncü Mükellefiyet Dönemini Yaşıyoruz

Konuşmasında Zonguldak kömür havzasında yaşanan 1. ve 2. zorunlu iş

mükellefiyeti dönemlerini ve o dönemlerdeki çalışma koşullarını anlatarak başlayan Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Torun, bugün taşeronlaşma ve özelleştirme uygulamaları ile benzer koşulların oluşturulduğuna dikkat çekti. Torun, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Zonguldak kömür havzasında bölge insanı iki kez zorla ocaklarda çalıştırıldı. Osmanlı İmparatorluğu döneminde yürürlüğe konan 1. mükellefiyet döneminin ardından 1940’lı yıllarda da 2’inci mükellefiyet dönemi yaşandı. Zonguldak’ta madencilik dipçik zoruyla yapıldı. Gün doğumuyla başlayan iş, gün batımına kadar sürüyordu. İnsanlık dışı uygulamalar söz konusuydu. 1. mükellefiyet döneminde düşük ücretlerle çalışan işçiler köylerine dönerken bu paralarını da eşkiyaya kapırdı. Mekke’deki kandillerin yağının parası bile havzadaki işçilerin ücretlerinden kesinti yapılarak karşılanıyordu. 2. mükellefiyet dönemi ise 1940’tan itibaren uygulandı. Dipçik zoruyla insanlar madenlere sokuldu. Ocaktan kaçan işçilerin aileleri rehlin alındı. Bu dönem 7-8 yıl sürdü. Bugün de insanların açlık ve yoksullukla maden ocaklarında çalışmaya mecbur bırakıldıkları 3. mükellefiyet dönemi yaşanıyor. Örgütsüz, iş güvencesinden yoksun,

iş güvenliği önlemleri alınmadan denetimsiz çalışılan, artan kazalarda ölümlerin yaşandığı, insanların açlık ve tokluk arasında seçim yapmak zorunda bırakıldığı bir mükellefiyet dönemi yaşıyoruz”

TTK İş Yapamaz Duruma Düştü

Zonguldak, Bursa ve Balıkesir’de maden kazaları yaşandığını hatırlatan Torun, kayıtlara geçmeyen ölümlü kazalarında bulunduğunu kaydetti. 2009’da madenlerdeki ölümlü kaza sayısının 98 olduğunu belirten Torun, “Odamızın kayıtlarına göre 2010’da madenlerde 110 ölümlü kaza meydana geldi. Böyle bir süreç yaşıyoruz” diye konuştu.

TTK Karadon Müessesesi’nde taşeron şirketin çalıştığı ocakta, 17 Mayıs 2010 tarihinde meydana gelen grizu patlamasında hayatını kaybeden 30 işçiden 2’sinin cenazesine halen ulaşılmadığını kaydeden Torun, “Cenazesini bile yer altından çıkarma işini taşerona veren TTK ile karşı karşıyayız. Cenazelerin çıkarılma işinin Çinli bir firmaya uluslararası bir ihaleyle verilmesi yöneticilerin ayıbidir, bizim için de işkencedir, zuldür. TTK, 1992’deki Kozlu faciasında 6 milyon metreküp suyu basan ve ardından boşaltan bir kurumdu. Ama ne yazık

ki son kazada 10 bin metreküp suyu boşaltıp, cenazeleri alamayacak hale getirildi” dedi.

700 Binden 210 Bine Gerileme

Büyük Ankara Yürüyüşü’nün yapıldığı dönemdeki gelişmeleri aktaran Gazeteci-Yazar Yıldırım Koç, şöyle konuştu:

“1980 ve özellikle 1983 sonrasında yaygın bir mutlak yoksullaşma vardı. 1990 yılına gelinceye kadar bir kaç grev dışında ciddi bir kitlesel tepki yoktu. Mutlak yoksulluğun eyleme dönüşmesini sağlayan değişiklik hükümetin zayıflığının, hakim sınıflarda bir çatlağın algılanmasıdır. O dönemde iktidarda olan ANAP’ın genel seçimlerde yüzde 37 oy almasına rağmen 1989 yılı yerel seçimlerinde oy oranı yüzde 21’e düşmüştür. Bu tablo iktidarın yeterince güçlü olmadığı izlenimini doğurdu ve bahar eylemleri patladı. 4-8 Ocak 1991 yürüyüşü bahar eylemleriyle başlayan eylemlerin zirvesidir.”

1991 sonrasında sendikali işçi sayısının hızla gerilediğine işaret eden Koç, 20 yıllık dönemi şöyle özetledi:

“1980’den 1990’a kadar sendikali işçi sayısında ciddi bir düşme yoktur. Ancak 1991’den itibaren sendikali işçi sayısı sistemli bir şekilde azaltılmıştır. Üç temel politika uygulandı. Birincisi özelleştirmeler başladı. Bu özelleştirmeler iş ihtiyacı çok emperyalizmin dayattığı politikalarla hayata geçti. İkincisi hizmet alımı ve taşeronlaşma yaygınlaştırıldı. Bunun amacı da işgücü maliyetini düşürmektir. Üçüncüsü re’sen emeklilik yürürlüğe konmuştur. Kamuda bu üç politikayla işçi sayısı sistemli bir biçimde azaltıldı. 1995’de Türk-İş, 700 bin işçi adına toplu sözleşme görüşmeleri yapardı. 2009 yılında 251 bin işçi adına görüşme yapıldı. Bu yıl ise 210 bin işçiye kadar indi.” ◀

